

Høringsvar: endringer i RLE-faget m.m

Mottaker: postmottak@kd.dep.no

Høringsdokument:

<http://www.regjeringen.no/nb/dep/kd/dok/hoeringer/hoeringsdok/2014/Horing---krav-om-relevant-kompetanse-i-undervisningsfag-mm.html?id=772597>

Punkter i høringsbrevet

Å endre reglene om krav om relevant kompetanse i undervisningsfag

Undervisningen i KRL og RLE har tidligere vært preget av at man ikke har stilt like store krav til disse mange skoler har ansett fagene som fyllfag, for å fylle opp lærernes fagbolker. Fordi man mente at dette var et fag alle kunne undervise i. Det er flere fag som har lidd under dette. For et fag som er såpass teoritungt for læreren, med så mange religioner og livssyn, samt filosofien og etikkens inntog i faget gjør at vi mener at det er svært fornuftig om at det settes klare krav til kompetanse i religionsfaget i grunnskolen. Dette bør også inkludere krav om religionsvitenskapelig fagbakgrunn da faget er for mange-fasetert til å kunne tilfredsstilles med utelukkende en kristendomsbakgrunn. UiB har allerede i dag dette som opptaksgrunnlag til PPU i religionsdidaktikk.

Å klargjøre hvilke avgjørelser i skolesammenheng som barneverntjenesten har rett til å ta på vegne av barnet når barneverntjenesten har overtatt omsorgen for barnet

Vi har ingen uttalelser på dette punktet.

Å endre navnet på faget religion, livssyn og etikk (RLE) og innføre en bestemmelse om tidsbruk knyttet til kristendomskunnskap i læreplanen i faget

1. Kristendom og norskhet?

Det er vanskelig å forestille seg at «kristendom» skal kunne dominere religionsfaget i grunnskolen på grunnlag av kristne religionsformers betydning for norsk historie uten at det vil lede til sosial fragmentering både i de enkelte klasser og i større sosiokulturelle sammenhenger. Med andre ord: man legger opp til å dyrke religiøse minoriteters utenforskap. Dette mener vi både utgjør og legger opp til religiøs diskriminering fremfor sosialt samhold, forståelse og toleranse. Vi trenger et religionsfag som i seg selv er bygget på mangfold, tar hensyn til mangfold og dermed utrunder unge norske statsborgere til å navigere i et religiøst mangfold på en tilfredsstillende måte, som fremmer både individuelle og nasjonale interesser på forskjellige plan.

Norge, som et lite land i et hjørne av verden har gjennom hele sin historie hatt lange tradisjoner med kontakt med verden for å fremme våre globale handelsinteresser knyttet opp til ressurser, handelsflåte og ønske om global innflytelse. Kunnskaper om religiøse normer, religionenes innflytelse og hva som befinner seg utenfor landets grenser har dermed alltid vært viktig for Norge som nasjon. Fremstillingen av internasjonalisering av utdanningen, kunnskapsøkonomien og synergier med norsk industri tilsier at en ytterligere forsterkning av det norske i religionsfaget er helt feil retning å gå, for et fag som vil være viktig for at vi skal forstå menneskene vi møter.

2. Tidsbruksnormen i religionsfaget

Hvorfor skal man gjøre dette? I diskusjoner settes ofte kristendommen sammen med norskhet, jamfør læreplanen og opplæringslovens henvisning til kristne og humanistiske verdier, når man skal sette en bestemmelse knyttet til kristendomskunnskap i læreplanen er det grunn til å spørre "hvor begynner og hvor slutter kristendommen"? Noen vil mene eller si at dette er selvsagt, men det er det ikke. Når kristendommen settes i sammenheng med humanistiske verdier. Men er det det? Er kristendom det eksplisitt teologiske? Gjelder det kristne retninger kun innenfor Norge, eller kan det dekke alt av tid og rom? I så fall ville

“kristendomskunnskap” også innbefatte satanisme, av forskjellige slag, som har vokst direkte ut av en kristen kontekst. At det skal være en bestemmelse av tidsbruk knyttet til kristendomskunnskap vil enten innebære at man åpner for å kunne undervise bortimot all slags av vestlige kulturformer som har et berøringspunkt med ritualer, frelseslære, teologi, eller lignende. Dette ville forøvrig vært faglig helt greit. Men det er ikke det denne tidsfastsettelsen er ment som når forkjemperne ønsker seg omtrent halvparten kristendom i faget. I realiteten vil forslaget innebære en avgrensning av kristendomskunnskap - altså, en “riktig” eller “norsk” kristendom. Slik vil faget altså per definisjon være teologisk fundert. Dette er uhyre problematisk ut i fra kravet om at faget skal være objektivt, pluralistisk og kritisk.

Regjeringens forslag legger opp til en navneendring for faget og en tidsbruksnorm som skiller kristendom ut fra religionsbegrepet. Kristendommen er naturlig nok en av mange religioner som elevene skal arbeide med i grunnskolen, samtidig så foregår denne navneendringen uten at det legges opp til noen diskusjon med hva som menes med kristendom. Kristendommens historie i Norge alene burde være nok til å vise at begrepet kristendom har mange betydninger, som varierer over tid og rom, og som er veldig forskjellig på et individnivå.

Det er derfor uklart hva det er som skal få kvantitativt større plass i religionsfagets undervisning. Vi frykter at «kristendom» fremstilles som en lite nyansert enhet og at kristendomsdelen av faget dermed bygger på en stilltiende forståelse av «kristendom» som Den norske kirkes religion, med den hierarkiske struktur, normative lære, rituelle og andre religiøse uttrykk den innebærer og utvikler. Dersom en slik «kristendom» får dominere religionsfaget, vil det gå på bekostning av andre former for kristendom som er representert i Norge i dag og som har vært representert siden de første kristne kom til det området vi i dag kaller Norge.

3. Multikulturalisme og religionsfaget

Verdensreligionermodellen er basert på et faglig paradigme som har vært gjenstand for gjennomgripende kritikk i lengre tid; det er tilbakelagt og utdatert. Dette fordi det bygger på essensialistisk forståelse og tilnærming til de menneskelige og kulturelle fenomen som i germanske og latinske språk kalles «religion» og som kun i varierende grad kan oversettes til antatt motsvarende begrep som for eksempel *din* (arabisk) og *dharma* (sanskrit). Kort

oppsummert har verdensreligionermodellen hatt utgangspunkt i (primært) europeisk protestantisk kristendom for å tilnærme seg hva man har identifisert som «religion» basert på dette utgangspunktet. En slik tilnærming medfører nødvendigvis en grunnleggende begrenset og partisk forståelse av former for islam, hinduisme, buddhisme, jødedom, sikhisme, og en rekke andre «religioner». Det både leder ut fra og leder til essensialisering av religioner på dette grunnlaget som allerede er grundig faglig diskreditert. Modellen er dermed eurosentrisk og gir et dårlig utgangspunkt for å formidle kunnskap og fremdyrke forståelse for andre religiøse tradisjoner enn kristne. Konsekvensene er at religioner presenteres som noe uforanderlig, ortodokst og kjønnsløst (les: mannlig).

En bedre tilnærming er derfor å ta utgangspunkt i religionsvitenskapelige tilnærminger til de fenomener som på germanske og latinske språk kalles og kategoriseres som «religion». I et religionsvitenskapelig perspektiv er det uforsvarlig å stille «kristendom» på utsiden av religionsbegrepet, ikke minst fordi «kristendom» selv blir utgangspunktet for å forstå religiøse tradisjoner.

Religionsvitenskapelig tilnærming innebærer å nærme seg religion som et kulturelt og menneskelig fenomen. Religion er alltid situert i og av mennesker, både enkelte individer, grupper og de mellommenneskelige interaksjoner som finner sted på, blant annet, religiøse premisser. Religionsfaget må derfor ta utgangspunkt i at religion er *noe mennesker gjør* og derfor synliggjøre de menneskelige sidene ved religion fremfor å fremstille religiøse tradisjoner og religioner som om de har en egeneksistens. Mennesker gjør religion, gjør religion forskjellig, og gjør religion forskjellig til ulike tider, på ulike steder og i ulike sammenhenger.

Jonas Svendsen Jane Skjoldli Christian Lomsdalen

Inger Waage Jan Petter Hammersland